

uton szokott és akit reggel érintetlenül küldött haza. Egy mindenekelőtt finom író, és zés-eiben és emberiségében egyaránt tiszta és gondos, aki a vidéki színház öltözőjének deszkafalán át kigőzölög, bódító női szagot épp olyan ártatlan tekintettel és ihletett elfogódással ragadja vissza a múltból, mint dédanyáinak keserű és halvány profilját.

Az író, ha nyitott szemekkel jár, egy életen á sokat és nagyokat alkothat. Ragyogó horizontoka világíthat be, a horizontok tetejéről sísteregy hullván a földre vissza, fölfedezetlen égi testként tulfutott melegű fényében. De egy tikkadt és nehéz délután fakóra öregedett párna fölé dől a feje, elalszik és álmodik. Fölebred és nem hiszi, hogy aludott, merthogy nem a jövőt látta meg, hanem a múltat, de tisztábban, mint ahogy más embereknek látniok adatott, igazabban, min ahogy történhetik velünk. Krudy magikus erőve álmodó ember és magikus erővel alkotó mesélő.

Somlyó Zoltán.

◆◆◆

MŰVESZET, IRODALOM

◆◆◆

Krudy Gyula új könyve.

(Szindbád ifjúsága.)

Szindbádnak, a hajósnak a halántékán már csomóba vegyült az ősz haj, amely alatt — egy finom fotografáló készülék: a legapróbb drága emlékeket is megrögzítő agy egy napon mély és kissé keserű ábrándozásában előhívja a sok-sok pillanatfelvételt. Behavazott vidékeken átröpülő szárok esilingleve szállanak elő, a fölporzó hó apró lábnyomokra hull vissza, picí alföldi falu ivójában élveteg és örökkön éhes papok hájas hasukat az asztalnak döntik és ifju szűzekkel kacérokodnak a máriásjátzsma fölött. Majd a hóhullásba szemérmesen kiárad a provincvalcer a deszkapadlóju tánciskolából, ahol a gimnáziumi igazgató: Ferenc pap düllelt szemekkel élvezi a kezdő lányok rosszul szabott cipellőbe bujt, de apró lábainak esetlenül kecses vetődéseit és a közepen álló létrán föl- és lekuszó nők meztelelenül kicsillanó combjaira pislant mély áhitattal.

Szindbád, a nyitott szemű hajós, visszahajózik az ifjúság ezeregyéjszakájába és minden virradattal máshol köt ki, mindennap más-más szálló szobájában hál meg és ébred, térdig olajban bámuló dámák közt. Megfogja, megmarkolja a múlt kódét, megrázza és langyos nyári esők melankóliájában hullanak elő az események gyöngyszemei. És a krakói alkonyati utca újra üdvözli őt, a kopott falakon félkörben ott pihennek a fotografus kiralatában a régi lányokból nőtt asszonyok, szétterített legyezővel fáradt fejük mögött, vagy kasirozott tengeri tájjal a háttérben is szomorukedves pantomímia veszi kezdetét a régi utcán, a régi ismerősök közt. A múlt kódét, ezt a szállóigévé lett, mindenkinek legzártabb fogalmát egy-egy varázsígével fölpatantja Krudy Gyula, a mindenféle tengereken evezett hajós. A rakétaként szétmállott szerelmek és könyvek multjának pozitív vizeit tiszta, negatív zsilipekhez tereli s ott még egyszer leborul a csillámló áradat fölé és áhitatos tisztelettel megéri azt már fáradt, de meleg ajkszélével. Még egyszer, talán utoljára, így csókolja meg szende tisztasággal élete tovasodródott nőinek emlékeit, a pártában maradt Zathureczky-aggszűzeket, a vidéki zsidóbolto bolondul rajongó leányát és azt a fiatal nőt, akivel éjnek évadján vas-